

Sivilombudsmannen

Akersgata 8
0101 OSLO

ROMERIKE POLICE DISTRICT

Deres referanse:

Vår referanse:
201500689-14 515

Sted, Dato
Lillestrøm, 15.06.2015

Tilbakemelding - Sivilombudsmannens rapport etter forebyggingsenhetens besøk til Romerike politidistrikt og sentralarresten i Lillestrøm 02.02.2015

Jeg viser til deres besøksrapport oversendt ved brev av 20.04.2015.

Romerike politidistrikt er glad for at helhetsinntrykket er at driften av arresten blir ledet og drevet på en solid måte, og at driften gjennomgående bærer preg av å ha gode og solide rutiner for å ivareta arrestantenes behov. Videre at det påpekes at de involverte i arrestdriften, på de fleste områder, sikrer at tiltak som blir iverksatt overfor de arresterte ble godt dokumentert.

Politidistriktet har følgende kommentarer til Sivilombudsmannens anbefalinger:

1. *Politiet bør føre en oversikt over hendelser der fysisk maktbruk er benyttet overfor arrestantene.*

Svar: Loggføring i arrestjournalen i PO er dagens benyttede verktøy for føring av hendelser, og politidistriktet vil tilstrebe at alle hendelser der fysisk maktbruk benyttes dokumenteres. En føring over fysisk maktbruk vil fremkomme i rapports form i de tilfeller der den arresterte/innbrakte hindrer en offentlig tjenestemann i å utføre sin tjenesteoppgave, jf bl.a. straffeloven §§ 127 eller 326. Under de fleste arrestasjoner/innbringelser blir det benyttet en viss grad av kontroll og makt, uten at dette nødvendigvis vil fremkomme i rapports form. Grunnlag for rapportering vil oppstå umiddelbart ved hendelser der det oppstår skade på de impliserte.

2. *I tilfeller der full avkledning etter en individuell vurdering anses som nødvendig, bør inngrepet gjennomføres i to trinn slik at det unngås at arrestanten er helt naken. Det bør vurderes å skaffe egnede rivesikre klær som kan benyttes dersom selvmordsfare konstateres.*

Svar: Visitasjon i arresten foregår i de fleste tilfeller under ankomst og inkvirering. Grov visitasjon og fjerning av ytterplagg skjer ved inkvireringsbøyle, mens behovsbesluttet

Romerike politidistrikt

Politimesteren
Post: Postboks 354, N-2001 Lillestrøm
Besøk: Jonas Liesgt 20

Tlf: 64 84 20 00
Faks: 64 84 20 01
E-post:
post.romerike@politiet.no

Org. nr.:
Giro: 7694.05.07959
www.politi.no

visitasjon ut over dette skjer på celle av person med samme kjønn. Politidistriktet vil så langt mulig tilstrebe at arrestanten ikke blir kledd helt naken. Rivesikre klær til suicidale kan etter vårt syn også innebære en risiko ved at man kan knyte plaggenes ermer/ben rundt halsen og gjennom dette oppnå kvelning. På denne bakgrunn vil vi se nærmere på deres anbefaling, men er i utgangspunktet enig i deres tilnærming.

3. *Politiet bør bare innplassere flere innsatte på samme celle i ekstraordinære situasjoner, for kortest mulig tidsrom og etter en grundig risikovurdering. Det bør utarbeides tydeligere rutiner for risikovurdering og tilsyn der dublering er aktuelt. Varighet bør registreres i hvert enkelt tilfelle.*

Svar: Vi har innført eget skjema for føring av dublering, som foregår på ark og settes i egen perm. Det hadde vært ønskelig med føringsmulighet i arrestjournalen i PO slik at dublering kunne fremkommet tydelig med mulighet for etterrettelighet i ettertid, men dette må innføres gjennom ekstern IT løsning. Vi unngår i størst mulig grad dubleringer. Når det gjøres skyldes det at vår cellekapasitet blir for liten. Kapasitetsmangel gjør at vi fortløpende vurderer å løslate/dimittere arrestanter tidligere enn hva som er ønskelig ut fra mervåre behov. Like fullt er dublering nødvendig. Risikovurderingen tas i hvert tilfelle og underlegges beslutningen om arrestering-/inkvireringsavgjørelsen. Nødvendigheten av å holde vedkommende i arrest sett opp mot belastningen blir loggført i PO.

4. *Politiet bør vurdere tiltak for å hindre dublering på cellene i sentralarresten, herunder kapasitetsutvidelser.*

Svar: Vi er selv mot dublering. Det er noe vi ikke ønsker. Samtidig vurderer vi det slik at det er riktigere å dublere enn å dimmitere. Utvidet arrestkapasitet har vært et tema i flere år uten at det er løst. En hovedgrunn de siste to årene er at politietaten står foran omfattende omorganisering og det er ikke klarlagt hvor ny sentralarrest i nytt politidistrikt skal være. En utvidelse av arresten innebærer betydelige investeringer og det har ikke vært ansett forsvarlig fra vår side å prioritere en utvidelse i en slik situasjon. I særlig hektiske perioder har vi imidlertid kunne åpne arresten ved Gardermoen politistasjon. Det krever også et merkbart mannskapsuttak og gjøres derfor sjelden. Det er i disse dager besluttet at Romerike politidistrikt skal slås sammen med Follo og Østfold politidistrikter til et nytt Øst politidistrikt. Det vil derfor være naturlig å se på arrestkapasitet for hele det nye politidistriktet. Det vises også til vårt svar under pkt 3.

5. *Politiet bør påse at alle henvendelser om fengselsplass samt resultatet av disse føres i arrestjournalen. Videre bør begrunnelse for fristoversittelse alltid føres i arrestjournalen.*

Svar: Det er innført nye rutiner hos vaktlederne som nå fører henvendelsene og forsøk på å skaffe fengselsplass i statuslinjen for tiltak/status i PO. Spesialenheten har helt nylig i en sak fremhevet god notoritet og oppfølging for å finne fengselsplass. Begrunnelser for eventuelle oversittelser er også innført som rutinemessig føring i PO.

6. *Politiet bør utarbeide skriftlige rutiner som sikrer særlig oppmerksomhet om mindreårige i arresten.*

Svar: Ved kongelig resolusjon av 24. mai 2013 som omhandler endring i forskrift om bruk av politiarrest, ble det blant annet foretatt endringer for innsatte under 18 år når det gjelder tidsfrist for overføring til fengsel. I brev fra POD datert 15.03.13 fremgår følgende: "Det sentrale arresttilsyn har i senere tid hatt et særlig fokus på politiets praksis når det gjelder innsettelse av personer under 18 år i arrest. Med bakgrunn i de erfaringer tilsynet har gjort seg legger Politidirektoratet til grunn at de bestemmelser som er fastsatt i straffeprosessloven §§ 183 og 184 også må gjøres gjeldende for innbrakte og innsatte i politiets arrest. Dette innebærer at politiet ikke skal sette personer under 18 år i arrest om det ikke er tvingende nødvendig. Når personer under 18 år innsettes i arrest skal vurderingen av alternativene for innsettelse fremkomme av arrestjournalen. Likeledes skal det fremkomme hvilke tilsynsform man velger for arrestanten og begrunnelse for valget, samt hvem som har besluttet dette."

Lokalt understøtter vi dette med følgende:

"Lokal instruks D-022. (Ordre for bruk av sentralarresten)

3.4 Alle under 16 år skal sitte alene.

6.6 For innbrakte under 18 år skal foresatte og barnevernet varsles (innen 2 timer)."

Forskrift om bruk av politiarrest.

"§ 3-1. Overføring fra politiarrest til fengsel.

Den innsatte skal overføres innen to døgn etter pågripelsen, med mindre dette av praktiske grunner ikke er mulig. Er den innsatte under 18 år skal overføring skje snarest mulig og senest dagen etter pågripelsen. Dersom overføring skjer senere, skal begrunnelsen nedtegnes i arrestjournalen."

Utover dette har ikke Romerike politidistrikt utarbeidet egen instruks med detaljert føring for behandlingen av mindreårige. Vi forsøker i størst mulig grad å unngå at denne aldersgruppen settes i vår arrest, og vi strekker oss så langt det er praktisk mulig for å etterkomme ønsker om lufting, dusjing og øvrig forpleining.

7. *Politiet bør opprettholde innsatsen for å bøte på uheldige virkninger av isolasjon, særlig ved å vurdere muligheten for besøk utenfra der personer har oppholdt seg i arresten utover to døgn.*

Svar: Denne innsatsen tilstrebes gjort i alle tilfeller. Når det gjelder muligheten for å ta i mot besøk, er dette i stor grad begrenset av arrestens fasiliteter. Her er det liten mulighet for å kunne besørge besøk på en sikker måte, uten å styrke bemanningen, kalle inn bistand fra patruljene og skaffe egnet rom for slike besøk. Arresten er ikke et egnet sted for lengre opphold i varetekt slik den i dag er utformet.

8. *Politiet bør sikre at det foretas påtalemessige vurderinger om et konkret fundert behov for isolasjon, og sikre at vurderingen føres i arrestjournalen.*

Svar: Dette er en rutine som allerede er innført og som føres i politisystemet PO – Arrest, tiltak/status. (Arrestjournalen).

9. *Politiet bør sikre at arrestanters ønske om helsehjelp alltid etterkommes innen rimelig tid, og at tilgang sikres umiddelbart der forholdet er akutt.*

Svar: Dette gjøres i vår arrest, der vi har stort fokus på sikkerhet og helse. Vi har meget erfarne tjenestepersoner i arresten, som løpende overvåker de innsatte. Medisinsk tilsyn er en viktig del av vårt arbeid, og fremstilling for lege skjer fortløpende der forholdet er akutt eller det er mistanke om behov for helsehjelp. Dette underbygges av nedtegnelsene gjort i arrestjournalen/PO.

10. *Politiet bør ikke kunne høre hva som sies i pasientrommet. Politiet bør heller ikke kunne se inn i pasientrommet, med mindre helsepersonellet i særlige tilfeller selv ber om dette.*

Svar: Dersom det er forsvarlig vil politiet i disse tilfellene forsøke å trekke seg noe tilbake fra pasientrommet. Vi forholder oss til pasienten og fortrinnsvis legens ønske i slike tilfeller, med sikkerheten som første prioritet. Vi vil se på tilleggstiltak som kan bidra til å ivareta pågripnes personvern.

11. *Legevaktsleger og annet helsepersonell bør informere arrestanter når det gjennomføres sakkkyndig arbeid som ikke er taushetsbelagt.*

Dette må primært være helses ansvar og er ikke så lett for politiet å følge opp.

12. *Legevakten bør sikre at de aldri utfører medisinske undersøkelser som er, eller oppfattes å være, en godkjenning av selve arrestoppholdet. Politiet bør bidra til at en slik oppfatning ikke spres til arrestantene.*

Svar: Vi ser problemstillingen som her tas opp, men kjenner oss ikke igjen i denne. Jeg oppfatter at vår praksis er tett knyttet til de rettslige vurderingene av om vilkårene for bruk av makt/tvang er oppfylt, og at dette er godt kjent for alle våre ansatte som håndterer disse sakene. Vår oppgave ved å fremstille arrestanter for lege tar utgangspunkt i ønsket om å gi den arresterte størst mulig oppfølging og trygghet forbundet med den helsetilstanden vedkommende er i. Ved enkelte tilfeller må pasientene videreføres til sykehus. Legebesøket er ikke en klarering for arrest, men en forsikring om at helsetilstanden til den pågripne ikke blir forverret av oppholdet.

13. *Legevakten bør ha et kamera tilgjengelig slik at eventuelle skader på arrestanter kan dokumenteres av legen i pasientjournalen.*

Svar: Vi vil følge dette opp overfor legevakten.

14. *Politiet bør sikre at alle arrestanter, også gjengangere, får tilbud om skriftlig informasjonsmateriell om rettigheter, i tillegg til muntlig informasjon. Det bør etableres en rutine om at alle arrestanter blir bedt om å signere en erklæring om at de er blitt informert om rettighetene sine på et språk de forstår.*

Svar: En slik rutine søkes allerede ivarett ved at alle får skriftlig informasjon når de ankommer arresten. Dette kan de lese når de ønsker. De få gangene vi ikke har riktig språk, blir informasjonen oversatt gjennom nettverksstedet Google translate. Mange arrestanter er påvirket av rusmidler og er svært lite medgjørlige i den initierende fasen. Dette vanskeliggjør prosessen med å signere dokumenter. Tiltaket blir som alt annet, notert i arrestjournalen. Vi vil i tillegg utarbeide en erklæring som signeres av arrestantene.

15. Politiet bør sikre at informasjonsmateriellet om rettigheter ved pågripelse og innbringelse oppdateres for å tydeliggjøre retten til å varsle en forsvarer uavhengig av tid på døgnet. Lokalt instruksverk bør også endres i tråd med dette.

Svar: Informasjonsmateriellet er oppdatert. Det fremlegges som hefter til de arresterte. Heftene er produsert fra sentralt hold. Her fremgår det tydelig at man kan varsle forsvarer når man selv ønsker det – uavhengig av tiden på døgnet. Arresten har allerede rutine for utdeling av rettigheter til de innbrakte/pågrepne. Rutinen noteres i tillegg som utført i status/tiltak for den enkelte i arrest.

16. Politiet bør påse at kameraovervåking bare iverksettes etter en konkret helhetsvurdering av den innsattes helsesituasjon og at visitering ved full avkleddning aldri filmes.

Svar: Dette håndheves pr. i dag. Det er nye kameraer i arresten, og alle er justert slik at de ikke filmer området der toalettet er.

17. Politiet bør fjerne metallstengene som er fastmontert i veggen i mottaksrommet.

Svar: Vi bruker vanligvis ikke bøyler, men har de som beredskap i de tilfellene det er innbringelse av mange personer. Dette kan være i forbindelse med fotballoptøyer, gjengslagsmål og lignende. Da er vi avhengige av å kunne ha kontroll på de innbrakte, slik at sikkerheten blir ivarett for alt personell. På denne bakgrunn må det foretas en risikovurdering før et slikt tiltak eventuelt kan gjennomføres og vi ønsker å ha de i bakhånd for håndtering av helt spesielle situasjoner som nevnt. Det er viktig å bl.a. både ivareta sikkerheten til de som innsettes, og dessuten sikkerheten til våre ansatte i slik situasjoner.

18. Politiet anbefales å oppgradere cellene slik at de får en mer human utforming. Det bør installeres klokker på alle cellene.

Svar: Byggeteknisk er arresten gammel og av betong, og det er derfor begrenset hvilke oppgraderinger som kan gjøres. Vi har stor sans for det som her påpekes og vil se videre på hva vi kan få til innenfor bygningskonstruksjonen. Det er f.eks. et poeng at ledninger til klokke osv. er skjult og ikke vil utgjøre en risiko. Cellene må også være vandalsikre. Det er tjenestemenn i arresten minst hver halvtime, og disse inspisierer innsatte hele døgnet. På forespørsel blir klokkeslettet oppgitt. Ved utbygging eller ved ny arrest, kan slike forhold implementeres.

Romerike politidistrikt legger daglig ned en betydelig innsats i å opprettholde en god drift med gode rutiner. Vi ser på kontroller og inspeksjoner som et godt redskap i vår anstrengelse for å forbedre oss. Det tillegges eksplisitt at driften kan være utfordrende og krevende, med tanke på at arresten som regel er første instans i en behandlingsportefølje for den innbrakte/pågrepne. Dette medfører at arrestantene ofte opptrer på sitt verste når de ankommer vår arrest.

Vi ønsker å takke for en god rapport og et fortsatt godt samarbeid med Sivilombudsmannens delegasjon. I den grad dere har bemerkninger til vårt svar vil vi sette pris på en henvendelse hit.

Med hilsen

Bjørn Vandvik
politimester

Saksbehandler: politioverbetjent Ola Lystad, Fellesoperativ enhet.